

ДЕО ПРВИ

ИДИЛА МОГ ГНЕЗДА

Горе високо на небу огромни орао голаћ кружи небеским простором. У већини случајева, његова омиљена храна су лешине животиња, зечеви и младунчад оваца и коза – јагњад и јарад. У неприступачним пукотинама високих стена чува свој неповредиви дом. У тој орловској колонији има их укупно седам. Лепо их је погледати кад у пару парају плаветнило неба. Они су његови једини господари. Због сујеверја, њихову интиму људска рука није нарушавала.

*Боричје у Пиви
(испод планине Челине)*

Старији су причали, а ми деца смо им веровали, да су некада у давна времена овде живели дивљи људи, које је Бог претворио у огромне птице да својом присутношћу чувају наше село, и док је њих и село ће постојати и ми у њему.

– То су свете птице – говорила би нам наша бака Лила – и не чинимо им зло, а што нам понекад уграбе јагње или јаре, нека им је просто и њима је живот и потомство драго, као што је и нама људима. Разликујемо се само у томе што смо ми људска бића, где нам је свест врлина а њима инстинкт. Бог им је подарио крила која их пространством неба носе, а нама ум, ноге и радне руке.

Док смо Видосава и ја, моја сестра по стрицу Милутину, пазили на стадо, мој отац и стричеви Милутин и Душан су из камених пукотина помоћу конопаца извлачили санте смрзнутог снега, полагали их у дрвена корита да их јарко јулско сунце истопи како би наше велико стадо по повратку са паше ублажило жеђ.

У посебној, чистој и уредној колиби на катуну, вареника се излива у дрвене карлице поредане једна до друге на полицима. Сутрадан се из њих узима слој скорупа, соли се и ставља у припремљене овчије мешине. Млеко из карлица се поново вари у великом казану на веригама, па кад се посве охлади, цеди се преко чисте беле плахте у којој остаје сир прљо, а сурутка се даје јагњадима и јарићима. Тај немасни растресити сир прљо ставља се у мешине и служи за нашу исхрану са врелим кромпиром и скорупом, током дугих зимских дана.

Њиме се практично није натурално трговало роба за робу, јер је његова вредност била јако мала, у односу на пуномасни скоруп. Тај високо калорични производ био је пуно тражен од купаца који су нас обилазили у касну јесен и рано пролеће на коњима, нудећи нам дуван, суво воће, вино и ракију за суво овчије и говеђе месо, мрс и вуну.

Ми деца, највише смо се радовали сувим плодовима воћа. За другим слаткишима нисмо чезнули јер нисмо, осим понекад, кад нас неко од гостију дарује коцком шећера, знали да такве благодети дечије радости постоје.

У нашем домаћинству чим падне први снег и завеје утабачне путне стазе, кољу се овце јаловуше и жгољави изнемогли овнови стари по неколико година, а ту се обавезно нађе и по нека крава без приплода и матори во. Након солидбе и пајцовања, месо се диже на таван и качи на греде. Полутке заузму сав поглед према роговима, а одоздо са огњишта их лиже пријатан мирис дима од буковине и грабовине.

Док се коље жртвована стока, ми деца се радујемо том чину, јер надувавамо сточне мехуре, попут данашњих балона и играмо се њима док не пукну. Жене испирају сточна црева од измета и заједно са главама и цигерицом стављају у котло да се кува. Од тог састава се прави суви пресовани ајвар, који је за нас децу представљао праву послатицу. Углавном је тај прехранбени производ служио само за нас децу, а мање за одрасле, јер је у себи имао много више хранљивих материја него што га је имало суво месо с тавана.

Свиње у селу није нико држао. Ми деца, док смо живели тамо, очима их видели нисмо осим мене током посете ујчевини у Подмилогори. Остала деца су их по први пут видела пресељењем у Војводину 1945. године.

Други отпад од животиња који није био за људску исхрану, жене су подаље од куће бацале у неки јарак, који ничему није служио осим мишевима, змијама и гуштерима. Врапци, швраке, вране и гаврани су се по инстинкту брзо окупљали на ту изненадну гозбу, па шта ко уграби. У том крилатом птичијем свету било је дреке и свађе током отимања плена. По том основу нимало се нису разликовали од људи.

Моћ јачег и спретнијег увек је долазила до изражаја. Деси се да на таква изненадна пировања бане јастреб, па растера цело јато. У том метежу и паници најбоље се сналазе врапци на које јастреб и орао мишар не обраћају пажњу, што они знају вешто да искористе и сити се врате у своја станишта. Чудо природе је омогућило да повлашћени положај у тој птичијој хијерархији имају они најјачи, изузимајући орлове које инстинкт није мамио на ову сиротињску трпезу.